

of New South Wales — avstralsko ustanovo, ki sistematično spremlja problematiko priseljencev v Avstraliji. Tam sem dobila koristne podatke in literaturo o stališču avstralskih etničnih ustanov do priseljencev. Obiskala sem tudi University of N. S. W. — oddelek za antropologijo in oddelek za sociologijo, kjer pa se žal s problematiko priseljencev še ne ukvarjajo.

To je kratek oris mojega dosedanjega etnološkega raziskovanja slovenskih povratnikov iz Avstralije in Slovencev v Avstraliji. Zanimiva bo obdelava zbranega gradiva iz Avstralije, saj bom z njim lahko dopolnila pomanjkljivosti seminarske naloge, nekaj starih zaključkov pa bo potrebno celo popolnoma spremeniti. Smotnejše bi bilo seveda najprej raziskati življenje izseljencev in šele nato povratnikov, saj samo z genetičnim prikazovanjem selitvenih pojavov dobimo celovito podobo načina življenja Slovencev — izseljenca — povratnika.

Rezultate etnoloških raziskav slovenskih izseljencev bi lahko uporabile tudi ostale vede, ki se z isto problematiko vključujejo v projekt Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete „Slovensko izseljenstvo in kultura“, kajti vsak pojav iz življenja izseljenca je možno pravilno interpretirati le na osnovi celovitega poznavanja njegovega kulturnega okolja.

BREDA ČEBULJ

## MED NAŠIMI V KALIFORNIJI

Na kratko bi rada predstavila svoje vtise o šestmesečnem terenskem delu med našimi rojaki v ameriški zvezni državi Kaliforniji.

Dobro oborožena s podatki iz literature o slovenskih izseljencih sem marca letos odpotovala v Los Angeles. Živela sem v družini slovenske žene, ki je v Združene države prispela že pred osemindesetimi leti, danes pa poleg nje v družini raste že četrti rod. Povezava s Slovenijo je v tej družini zelo šibka, saj sta le še dve članici neposredno povezani s „starim krajem“; osemindesetletna mama se je tam rodila, hči pa se je na dveh krajših obiskih površno seznanila s Slovenijo. Z Jugoslavijo jih povezujejo le še spomini in pa redka, skopa pisma sorodnikov in prijateljev, ki jih je zaradi starosti vsako leto manj. Edino, kar se je prineslo tudi na mlajše generacije, sta hrana in glasba. Prav zaradi glasbe pogosto obiskujejo tudi Slovenski dom v Fontani blizu Los Angelesa. Glasba je omenjeni družini tako pomembna, da je imel pripadnik druge generacije dolga leta svoj „polka“ ansambel. Z glasbo se je ukvarjal poklicno, kar mu je pomagalo skrbeti za veliko družino. Ko so se otroci finančno osamosvojili, je z igranjem v ansamblu prenehal. Danes le redko vzame harmoniko v roke, na njegovo ukvarjanje z glasbo pa še vedno spominjajo gramofonske plošče.

Postopoma sem začela spoznavati vzroke za takšno življenje, ki me je v začetku celo razočaralo. Videla sem, da tudi nekatere druge družine slovenskega izvora živijo podobno življenje, ko skušajo svojo osebno praznino zapolniti s polkami, poticami, „štrudlom“ in s slovenskimi kletvicami, ki so skoraj edine besede, ki jih mlajše generacije še uporabljajo. Poleg tega se mi zdi, da skušajo nekateri ameriški Slovenci na razne načine prekriti in zbrisati svoje številne manjvrednostne komplekse, ki izvirajo še iz časa med obema vojnoma, ko so slovenske otroke (ki niso znali ob prihodu v šolo niti besedice angleško) v šoli zasmehovali sošolci in učitelji. Nehote je v otrocih rasel odpor do jezika svojih neukih staršev, ki so se jih nekateri začeli celo sramovati.

Še posebno dobro sliko o naših izseljencih in njihovih potomcih sem dobila ob primerjanju dveh,

pravzaprav treh centrov ameriških Slovencev v Kaliforniji: Los Angelesa, San Francisca in Fontane, ki tvori nekakšen most med omenjenima velemestima (seveda v zvezi z ameriški Slovenci v Kaliforniji).

Res je, da se San Francisco in Los Angeles med seboj močno razlikujeta. Los Angeles se po velikosti uvršča med deset svetovnih velemest, vendar pa ne daje takega videza. Sestavljen je iz številnih manjših mest, ki se kot veje velikega drevesa raztezajo okrog debla. Središče Los Angelesa pravzaprav živi le med delovnim časom, drugače pa je priljubljeno pribežališče potepuhov in brezdelnežev. Hoja po mestu je večkrat celo nevarna.

Že sama arhitektura mesta kaže na veliko človeško odtujenost in nehumanost, ki prehajata tudi v življenjski slog prebivalcev, tako tudi ameriških Slovencev. Ljudje se namreč neprestano zapirajo, če ne v hiše, pa vsaj v avtomobile. Čuta za človeško skupnost v Los Angelesu zares ne zaznaš.

Prav zato naši rojaki tu živijo drug od drugega bolj ločeno življenje. Med prebivalci Los Angelesa prevladuje lenobnost, težnja k udobnosti in razkošju, na način življenja in na njihovo miselnost pa zelo vpliva bližnji Hollywood.

San Francisco je že od nekdanjega popolnoma drugačno mesto. Je verjetno še najbolj „evropsko“ ameriško mesto. Že ob prvem pogledu lepo ohranjene „Painted Ladies“, hišice, grajene v viktorijanskem slogu, govorijo o čisto posebnem, spoštljivem odnosu do kulturne preteklosti. Prav tako je to mesto, kjer v neverjetni slogi in razumevanju živijo predstavniki skoraj vseh narodov sveta. Tu se nihče ne sramuje, da izhaja iz še tako majhnega naroda.

Slovenci in Jugoslovani v San Franciscu so tesno povezani z Generalnim konzulatom SFRJ, ki jim večkrat omogoči skupna srečanja. Po drugi svetovni vojni so se Slovenci brez predsodkov začeli povezovati z drugimi Jugoslovani. Še posebej jih v zadnjem času združuje novo zgrajeni Slavonic Cultural Center, ki ga je zgradila zelo močna in stara dalmatinska skupina. Poleg tega imajo Slovenci v San Franciscu tudi več organizacij, ki so še zdaj zelo aktivne, pa čeprav se njihovi člani zavedajo in bojijo, da se bo „kmalu vse končalo“, kajti mladine njihovo družbeno udejstvovanje se ne omejuje le na ples in hrano, čeprav je tudi to zelo pomembno. Zelo so ponosni, da so prišli v Kalifornijo že tako zgodaj (bolj množično na začetku stoletja iz Bele krajine). V Slovenskem domu imajo tudi dobro opremljeno knjižnico.

Zdi se mi, da Fontana tvori most med omenjenima mestoma. Koncentracija Slovencev je v tem južno kalifornijskem mestecu največja. Prav tako imajo fontanski Slovenci svoj dom, slovenski starčki pa lahko preživijo ostane dni v slovenskem domu za ostarele.

Toliko o kalifornijskih rojakih zdaj. Kljub temu, da jih velike razdalje ločijo od velikih slovenskih središč v Ameriki, pa njihovo življenje ni nič manj zanimivo. Več o njih v diplomski nalogi.

POLONCA CESAR